

Ekonomická diplomacie a proexportní aktivity Ministerstva zahraničních věcí ČR

Podpora exportu, investic a cestovního ruchu je jednou z priorit vlády České republiky.

Vláda vychází z toho, že v podmínkách postupující globalizace a vysoké míry otevřenosti české ekonomiky je prosperita země závislá na schopnosti prosadit její hospodářské zájmy ve světě.

Klíčovou roli v tomto procesu musí sehrávat *ekonomická diplomacie* jakožto soubor opatření zaměřený na prosazování politik vlády v oblasti výroby, pohybu nebo výměny zboží, služeb, práce a investic směrem do a ze zahraničí a rovněž na vytváření pozitivního obrazu země ve světě. Důležitou roli sehrává ekonomická diplomacie v procesu formulování, prosazování a ochrany zájmů ČR v orgánech EU.

Aby ekonomická diplomacie byla skutečně efektivní, musí mít jasnou vizi a orientaci, být účelně uspořádána, vybavena dostatečnými lidskými i finančními zdroji, pojmána jako aktivní součást zahraniční a hospodářské politiky státu, realizována v partnerství s podnikatelskou sférou a být založena na reálné poptávce českých firem po jejich službách.

Česká ekonomická diplomacie řadou z těchto atributů disponuje. Její vize je obsažena v *Exportní strategii ČR pro období 2006-2010*, jejímž cílem je prosadit zemi ve světě prostřednictvím obchodu a investic. Záměry jednotné prezentace ČR v zahraničí a vytváření jejího pozitivního obrazu jako moderní, vyspělé demokratické země, důvěryhodného partnera v obchodních vztazích a vhodné lokality pro zhodnocení investic jsou obsaženy v *Koncepci jednotné prezentace ČR*.

Ekonomická diplomacie ČR disponuje sítí zastupitelských úřadů („ZÚ“), v jejichž rámci působí obchodně-ekonomické úseky („OEÚ“), a sítí zahraničních kanceláří státních agentur. V ústředí se může opřít o specializovaná pracoviště, zejména na ministerstvech zahraničních věcí, průmyslu a obchodu a ministerstvu pro místní rozvoj, která *považují podporu hospodářských zájmů v zahraničí za jednu ze svých priorit*.

Aktivity na podporu a rozvoj ekonomické diplomacie mají značný potenciál dalšího rozvoje i na MZV. Prosazování ekonomických zájmů v zahraničí se stalo nedílnou součástí zahraniční politiky státu. MZV jako celek musí zákonitě sehrát jednu z nejdůležitějších úloh při realizaci těchto kroků a jeho role je v této otázce nezastupitelná.

Je ovšem také skutečností, že v procesu naplňování ekonomické diplomacie se ne vždy daří dosáhnout požadované míry koordinace participujících subjektů, což se následně promítá do jejich spolupráce. Objevují se duplicity v činnostech či prvky resortismu, které snižují výkonnost systému a efektivnost prostředků vynakládaných z veřejných zdrojů. Rezervy jsou kromě jiného ve vytváření jednotného obsahu a formy zahraniční prezentace. Působnost jednotlivých agentur nemusí být dostatečně srozumitelná pro zahraniční partnery a také českou odbornou veřejnost. Ne vždy reprezentují ČR v zahraničí odborně zdatní zástupci.

Institucionální uspořádání

Nezastupitelnou úlohu v realizaci ekonomické diplomacie mají *Ministerstvo zahraničních věcí ČR* („MZV“) a *Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR* („MPO“), jejichž činnost je definována tzv. kompetenčním zákonem 2/1969 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

MZV je ústředním orgánem státní správy pro oblast zahraniční politiky, v jejímž rámci vytváří koncepci a koordinuje vnější ekonomické vztahy.

MPO je ústředním orgánem státní správy pro obchodní politiku, zahraničně-ekonomickou politiku, zahraniční obchod a podporu exportu.

MZV a MPO jako hlavní aktéři v prosazování obchodně-ekonomických zájmů spolupracují v rámci platných dohod:

- Dohoda o spolupráci Ministerstva zahraničních věcí ČR a Ministerstva průmyslu a obchodu ČR v otázkách spojených se zabezpečováním zahraničněobchodní politiky, zahraničního obchodu a podpory exportu v činnosti zahraniční služby České republiky, podepsaná na úrovni ministrů v roce 1998 a upravená v roce 2000;
- Dohoda Ministerstva zahraničních věcí ČR a Ministerstva průmyslu a obchodu ČR o koordinaci činností podřízených příspěvkových organizací, jejichž aktivity se

dotýkají zahraničněekonomické činnosti, podepsaná na úrovni ministrů v roce 1999.

Koordinace spolupráce MZV a MPO probíhá prostřednictvím tzv. *Stálé pracovní skupiny*, jednající na úrovni náměstků ministrů obou úřadů.

Podřízenost OEÚ jak ministerstvu zahraničních věcí, tak i ministerstvu průmyslu a obchodu vyplývá ze zákona č.2/1969 Sb. a na něj navazující zmíněné dohody ministrů obou resortů. Změnit tento stav by si vyžádalo úpravu kompetenčního zákona.

Na vybudování efektivní ekonomické diplomacie se podílí i *Ministerstvo pro místní rozvoj ČR*, které má kompetence v oblasti cestovního ruchu a v rámci EU zastřešuje zájmy územních samosprávných celků. Cestovní ruch se podílí na tvorbě HDP více než třemi procenty a devizové příjmy z cestovního ruchu překračují 100 mld. Kč ročně. Velmi významné funkce zabezpečuje MMR i ve vztahu k realizaci regionální a strukturální politiky Evropské unie, tzv. politiky hospodářské a sociální soudržnosti.

Ministerstvo zemědělství ČR jako ústřední orgán státní správy pro zemědělství realizuje marketingové aktivity na podporu českých zemědělských výrobků.

Ministerstvo životního prostředí ČR sleduje hospodářské procesy z hlediska dopadů na životní prostředí. Prostřednictvím programů zahraniční rozvojové spolupráce propaguje v zahraničí české technologie a know-how, a to především v méně vyspělých zemích. Ministerstvo mimo jiné provozuje Databázi českých environmentálních technologií a služeb (www.env.cz/Envibase).

Obecně platí, že činnost každého ústředního orgánu státní správy má ve větší či menší míře zahraniční prvek, díky němuž se vůči ekonomické diplomacii dostává do role jejího spolutvůrce či uživatele. Příkladem je *Ministerstvo kultury ČR*, které samo a prostřednictvím kulturních institucí propaguje Českou republiku v zahraničí.

Na 82 zastupitelských úřadech ČR v zahraničí je celkem 102 systemizovaných míst na OEÚ.

MZV řídí zastupitelské úřady, jejichž integrální součástí jsou OEÚ. Jejich pracovníci jsou podřízeni vedoucímu ZÚ. Odborné řízení OEÚ přísluší MPO.

MZV využívá v současnosti služeb 138 honorárních konzulů. Jejich počet bude postupně navýšen o dalších 24 osob. MZV připravuje v roce 2008 setkání honorárních konzulů ČR v Praze. Jednou z výzev, která bude při tomto setkání akcentována, bude i požadavek na širší zapojení honorárních konzulů do prosazování obchodně-ekonomických zájmů ČR. Při jmenování nových honorárních konzulů je kladen důraz na jejich úlohu při hájení českých ekonomických a obchodních zájmů a budou požádáni o větší podíl při organizování akcí na podporu vývozu a propagace ČR.

Významnou roli v procesu realizace ekonomické diplomacie sehrávají příspěvkové organizace, a to nejen prostřednictvím svých zahraničních kanceláří, ale také díky bohaté nabídce služeb v ČR.

CzechTrade, příspěvková organizace MPO, je vládní agenturou na podporu obchodu. V zahraničí řídí 33 kanceláří.

CzechInvest, rovněž příspěvková organizace MPO, je vládní agenturou na podporu podnikání a investic. V zahraničí má devět zastoupení.

Česká centra jsou příspěvkovou organizací MZV, která má 23 zahraničních zastoupení. Jejím posláním je rozvíjení dialogu se zahraniční veřejností v oblasti kultury, vzdělávání, obchodu a turismu a spoluvytváření obrazu ČR jako moderní a dynamické země.

CzechTourism, příspěvková organizace Ministerstva pro místní rozvoj ČR, propaguje Českou republiku jako destinaci cestovního ruchu, koordinuje státní propagaci cestovního ruchu s aktivitami prováděnými podnikatelskými subjekty a rozvíjí střednědobou a aktuální strategii pro marketing produktů cestovního ruchu na domácím i zahraničním trhu. *CzechTourism* má v zahraničí 28 zastoupení. Částečně je propagační činnost vykonávána zahraničními privátními subjekty.

V oblasti financování a pojišťování vývozu se státní účastí působí *Česká exportní banka, a.s. (ČEB)* a *Exportní a garanční pojišťovací společnost, a.s. (EGAP)*.

System řízení

Ministři zahraničních věcí a průmyslu a obchodu považují zlepšení spolupráce jimi řízených úřadů za jeden z klíčových předpokladů pro vybudování efektivní ekonomické diplomacie.

Oba ministři se shodují na tom, že v oblasti podpory ekonomických aktivit a řízení OEÚ mají obě ministerstva společné cíle v rámci stanovených kompetencí a že při jejich naplňování musí lépe spolupracovat.

Shoda panuje i v názoru, že podpora obchodně-ekonomických aktivit není jen úkolem pro OEÚ, nýbrž úkolem, na jehož plnění se musí podílet i další pracovníci, včetně vedoucích ZÚ. Postavení vedoucích ZÚ je naopak klíčové a jejich úloha při prosazování cílů ekonomické diplomacie je nezastupitelná. Tento fakt by měl hrát i svou roli při přípravě na vyslání do daného teritoria.

Nový systém řízení služeb státu v zahraničí

Za účelem zlepšení koordinace všech složek v zahraničí a zkvalitnění jejich řízení bude dále rozvíjen a zjednodušován systém řízení služeb státu v zahraničí v oblasti podpory exportu, investic a obchodní politiky. Tento projekt, který díky metodě *Balanced ScoreCard (BSC)* umožňuje manažerské řízení, plánování, vykazování a hodnocení činnosti, realizují MPO a MZV ve spolupráci s agenturami CzechTrade, CzechInvest a Česká centra. Dosavadní zkušenosti z projektu systému řízení služeb státu v zahraničí metodou BSC jsou pozitivní a v dalším období bude systém zkvalitněn a zjednodušen.

V současné době je tento systém uplatňován na 52 ZÚ. Ministři zahraničních věcí a průmyslu a obchodu rozhodli o jeho rozšíření na všechny ZÚ se samostatnými OEÚ v roce 2008.

System respektuje princip *jednotné zahraniční sítě, nezastupitelnou roli vedoucího ZÚ při podpoře hospodářských zájmů v zahraničí a odbornost řízení OEÚ* ze strany MPO. Zároveň budou realizovány další kroky vedoucí k zefektivnění ekonomické diplomacie.

MPO rozpracovalo projekt sloučení služeb CzechTrade a CzechInvest v zahraničí, který prohloubí koordinaci poskytovaných služeb obou agentur, povede k úspoře nákladů

a zvýší účinnost marketingových a propagačních akcí při zachování již vybudované sítě kontaktů a kontinuity agendy.

Na základě iniciativy podnikatelské reprezentace a s cílem vytvořit jednotnou nabídku služeb zahraniční sítě připravuje projektový tým (složený mimo jiné ze zástupců MZV, MPO, Hospodářské komory a Svazu průmyslu a dopravy) zavedení individuálních služeb OEÚ firmám. Úkolem tohoto systému je především definovat služby OEÚ v zemích, ve kterých není zastoupena agentura CzechTrade a ve kterých existuje poptávka českých firem po službách státu v oblasti podpory exportu.

Strategické řízení MZV

V rámci projektu „*Systém strategického řízení MZV*“ je ekonomická a veřejná diplomacie jednou ze šesti základních strategických priorit (oblastí) MZV, a tedy automaticky i české zahraniční politiky. Projekt vedoucí k zefektivnění systému řízení MZV se opírá o využití metody metody MBO (tj. řízení dle cílů - *Management by Objectives*). Ekonomická a veřejná diplomacie jako strategická priorita (oblast) má definovány konkrétní cíle, jimiž jsou:

- vytvoření prostoru pro vstup a úspěšné působení českých firem na světových trzích a pro příliv investic do ČR;
- vytvoření a realizace koncepční a efektivní strategie veřejné diplomacie
- vybudování systému koordinovaného působení státních subjektů ekonomické a veřejné diplomacie;
- prosazování ekonomických zájmů ČR ve strukturách EU a v jejich vnějších ekonomických vztazích;
- optimalizace a modernizace aktivit přispívajících k pozitivnímu obrazu ČR v zahraničí;
- zajištění adekvátní veřejné informovanosti (*Public Affairs*).

Tyto a všechny další cíle MZV budou rozpracovány do dílčích úkolů, akčních kroků a měřítek výkonnosti. Pilotní projekt bude spuštěn na vybraných ZÚ během roku 2008. Projekty v rámci ekonomické a veřejné diplomacie budou koordinovány se systémem řízení služeb státu v oblasti obchodní politiky, podpory exportu a investic.

V souladu s novým systémem strategického řízení MZV je zkvalitnění personální politiky, což je rovněž strategickou prioritou MZV. V rámci této oblasti se počítá se zvyšováním kvalifikace a odbornosti zaměstnanců i s vybudováním funkčního systému pravidelného hodnocení zaměstnanců MZV.

Podpora exportu - exportní strategie

Jednotlivé programy státu na podporu exportu jsou shrnuty v *Exportní strategii České republiky pro období 2006-2010*, kterou zpracovalo MPO a přijala vláda.

Exportní strategie je - na rozdíl od všech předchozích materiálů obdobného druhu - postavena na dvanácti *dílčích projektech a v gesci MPO řízena manažerským způsobem*. Tyto projekty zahrnují:

- usnadňování obchodu (liberální obchodní politika)
- působení na klíčových trzích (optimální využití kapacit)
- budování značky ČR (jako důvěryhodného hospodářského partnera)
- účinnou asistenci pro exportéry (efektivní služby státu)
- zvýšení vývozu služeb
- zvýšení přímých investic a akvizic v zahraničí
- rozvoj vývozních aliancí (spojování firem pro úspěch v zahraničí)
- nový systém služeb státu pro export (koordinace a řízení složek státu)
- zákaznické centrum pro export (vstupní brána pro vývozce a investory)
- síť pro export (informace pro podnikatele o dění v teritoriu)
- rozšíření financování českého vývozu
- exportní vzdělávání.

Všechny zmiňované projekty mají za cíl vytvářet podmínky pro export a investice, upevnit mezinárodní postavení českých firem, nabídnout větší škálu obchodních a investičních příležitostí v zahraničí a zdokonalovat služby. Na jednotlivých projektech pracují týmy složené z pracovníků státní správy a podnikatelské veřejnosti.

Plnění jednotlivých projektových cílů je pravidelně kontrolováno a vyhodnocováno. V rámci aktivit na *získávání nových trhů* a prezentace ČR jako vhodného obchodního partnera byly v roce 2007 finančně podporovány *ekonomické, obchodní a kulturně-*

prezentační aktivity, jež byly v zahraničí realizovány zastupitelskými úřady ve spolupráci s MZV, MPO a příslušnými příspěvkovými organizacemi.

Hlavní cílovou oblastí byla Asie, kde se zrealizovalo celkem 24 projektů (Čína, Indie, Vietnam, Japonsko atd.). Další preferovanou oblastí byly země bývalého SSSR s devíti projekty. Realizace projektů obdobného zaměření plánuje MZV i pro rok 2008.

Služby státu pro vývozce a investory

Mimořádný důraz je kladen na kvalitu a efektivnost služeb státu pro podnikatelské subjekty. Ty se neomezují pouze na *vývoz zboží*. Aktivně jsou podporovány *služby, investice a liberální obchodní politika*, která je zaměřena na usnadňování obchodu a odstraňování překážek v přístupu na zahraniční trhy.

Cílem je poskytovat *profesionální a kvalitní služby*, které jsou dostupné co nejširšímu okruhu subjektů a které odpovídají tomu, co se očekává od státu v podmínkách tržní ekonomiky.

Služby jsou typově rozděleny (služby vzdělávací a poradenské, informační, asistenční, prezentační a služby v oblasti financování a pojišťování vývozu). Podnikatelským subjektům je MPO uceleně nabízí prostřednictvím *jednotné nabídky služeb (tzv. Export v kostce)*. Cílem je vytvoření jednotného, snadno dostupného a uživatelsky přívětivého systému informací pro vývozce a investory a zefektivnění poskytování služeb exportérům prostřednictvím jednotného rozhraní, v jednotném standardu a po celém světě.

Nabídka služeb v písemné a elektronické podobě je k dispozici na MPO, MZV, MZe a MŽP. MPO vytvořilo také vstupní bránu ke službám státu, kterou je *Zelená linka pro export*, kam se mohou vývozci a investoři do zahraničí obracet se svými požadavky a otázkami. Tyto jsou pak v závislosti na povaze věci vyřizovány příslušnými pracovišti.

Informační podpora pro vývozce a investory je rozvíjena prostřednictvím portálu *BusinessInfo.cz* a rovněž portálu *Export.cz*. V rámci společného projektového týmu MPO, MZV, dalších ministerstev, agentur a podnikatelských reprezentací je zdokonalován systém přenosu informací o vývozních příležitostech tak, aby podnikatelům byly prezentovány jednotným a snadno dohledatelným způsobem a byly odstraňovány nežádoucí duplicity, které v této oblasti v minulosti existovaly.

Vývozní příležitosti jsou prostřednictvím OEÚ a ZK CzechTrade přenášeny do centrály CzechTrade a systémově zpracovávány pro potřeby českých firem. Prostřednictvím *Sdíleného informačního prostoru (SINPRO)* jsou veškeré informace týkající se „firemní agendy“ sdíleny všemi příspěvateli, čímž se zvyšuje možnost úspěchu na zahraničních trzích.

Státní instituce a agentury na podporu vývozu poskytují služby na principech vysoké kvality, zachování důvěrnosti, včasnosti, aktuálnosti, rovného zacházení a zpětné vazby. Za žádných okolností nesmí pracovníci státní správy vystupovat jako aktéři konkrétních obchodních vztahů. Systém *zpětné vazby* umožňuje zjišťovat spokojenost podniků s poskytovanými službami státu, a následně je přizpůsobovat potřebám podnikatelské sféry.

V zájmu státních institucí je, aby se zlepšila dostupnost jimi nabízených služeb v regionech. Za tím účelem byl vytvořen společný projekt agentury CzechTrade a Hospodářské komory ČR, v jehož rámci působí v krajích *třináct regionálních exportních míst*. Pracovníci v nich nabízejí proexportní služby CzechTrade, EGAP a ČEB. Na podporu exportních aktivit uzavřelo MZV dohody o spolupráci s Asociací obranného průmyslu, Hospodářskou komorou ČR a se Svazem průmyslu a dopravy.

S cílem dále zkvalitnit jednotnou nabídku služeb zahraniční ekonomické sítě připravuje projektový tým, složený ze zástupců MZV, MPO, Hospodářské komory a Svazu průmyslu a dopravy, zavedení individuálních služeb OEÚ firmám s možností zpoplatnění některých z těchto služeb, jako je tomu v jiných státech. Tento systém bude lépe definovat služby OEÚ v zemích, kde nemá zastoupení agentura CzechTrade, nicméně ve kterých je reálná poptávka českých firem po službách státu v oblasti podpory exportu a investic.

Ekonomická diplomacie bude muset také lépe reagovat na aktuální potřeby české ekonomiky jako například na nedostatek pracovních sil na českém pracovním trhu. V této souvislosti schválila vláda v říjnu 2007 projekt „Zelené karty“, který byl připravován Ministerstvem průmyslu a obchodu ČR ve spolupráci s Ministerstvem vnitra ČR, Ministerstvem práce a sociálních věcí ČR, Ministerstvem zahraničních věcí ČR, Ministerstvem zemědělství ČR a Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy ČR. Tento projekt má za cíl zjednodušit a urychlit proces zaměstnávání cizinců ze zemí mimo EHP a Švýcarsko. Významnou roli zde budou hrát zastupitelské úřady, od nichž se očekává pomoc, a to zejména při administraci žádostí a propagaci projektu.

Rozvoj lidských zdrojů

Efektivní ekonomickou diplomacii nelze budovat bez vzdělaných, schopných, samostatných a aktivních zástupců státu. Těmto hlavním měřítkům bude podřízen výběr *ekonomických diplomatů pro práci v zahraničí*.

Zvyšování obchodních, ekonomických a manažerských schopností diplomatů a ředitelů zahraničních kanceláří CzechTrade zajišťuje *Exportní akademie*, jejíž vzdělávací programy připravuje a provádí MPO ve spolupráci s MZV a VŠE a jejímž provozovatelem je agentura CzechTrade. Absolvování Exportní akademie je povinnou podmínkou pro uchazeče o práci na OEÚ či zahraniční kanceláři CzechTrade. Komplementární i samostatné vzdělávací programy nabízí i *Diplomatická akademie MZV*. Vedení MZV počítá se zvyšováním ekonomické odbornosti svých zaměstnanců na všech úrovních.

Ekonomičtí diplomaté a rovněž pracovníci zahraničních kanceláří agentur musí v podmínkách omezených rozpočtových zdrojů působit především *v zemích, kde jsou příležitosti pro český obchod a podnikání*. MZV a MPO v uplynulém období přijaly některá rozhodnutí, na jejichž základě došlo k *posílení ekonomické diplomacie v zemích s velkým exportním potenciálem (navýšení systemizace OEÚ v Číně, Vietnamu, Indii, Mongolsku a v Japonsku)*. Učinily tak přesunem zdrojů v rámci stávající systemizace ekonomických diplomatů (snížení systemizace OEÚ v Maďarsku, Polsku, Belgii, Velké Británii a na Kypru).

Na otázku efektivního využití kapacit je zároveň nutno nahlížet v širším *kontextu optimalizace a racionalizace zastoupení agentur v jednotlivých zemích*. Jinými slovy, zda-li je například zapotřebí, aby v jednom městě byly přítomny ZÚ s OEÚ a také současně zahraniční kanceláře CzechTrade, CzechInvest, případně i Česká centra a CzechTourism.

Postupně dochází k optimalizaci zahraničních zastoupení státu. Například v Bruselu na adrese Rue du Trone hostí bruselský Český dům od podzimu 2007 diplomaty Stálého zastoupení ČR při EU chystající se na české předsednictví v Radě EU, většinu zastoupení českých krajů, velvyslanectví v Belgii a agentury CzechTrade, CzechInvest a CzechTourism, dále CEBRE, České centrum i zastoupení firem (České aerolinie, České dráhy nebo Skupina ČEZ). Dochází rovněž ke sjednocení služeb agentur CzechTrade a CzechInvest.

Potvrzením deklarované role MZV při prohlubování ekonomické diplomacie a propagace ČR je vytvoření *akceschopné sekce – sekce ekonomické spolupráce a zahraniční spolupráce*.

Spolupráce s podnikatelskou veřejností - Rada pro obchod a investice

Efektivní ekonomická diplomacie musí odrážet potřeby podnikatelské veřejnosti. Ta musí být více vtažena do diskuse o zásadních otázkách ekonomické diplomacie a přizvána k dialogu se státní sférou.

S tímto vědomím rozhodl ministr průmyslu a obchodu po dohodě s ministrem zahraničních věcí o zřízení stálého poradního a koordinačního orgánu *Rady pro obchod a investice* (dále jen Rada).

V této Radě společně zasednou představitelé MPO, MZV a dalších orgánů státní správy a jimi zřízených institucí se zástupci podnikatelské sféry. Činnost Rady bude spočívat především:

- v koordinaci jednotlivých součástí zahraniční politiky ČR
- v přizpůsobení služeb státu potřebám českých firem, včetně jejich zapojení do přípravy pozic pro bruselská jednání
- ve vytváření předpokladů pro efektivní prosazování českých hospodářských zájmů v zahraničí
- ve využívání jednotné značky ČR při jejím prosazování ve světě prostřednictvím obchodu a investic.

Rada bude zmocněna činit návrhy a doporučení, která budou MZV a MPO využívat ke zkvalitnění služeb státu. Bude rovněž spolupracovat s příslušnými výbory obou komor Parlamentu ČR, s Kanceláří prezidenta republiky a s Úřadem vlády.

Jednotná prezentace ČR v zahraničí – budování pozitivního obrazu ČR ve světě

S cílem zlepšovat prezentaci naplňují všechny resorty *Koncepci jednotné prezentace ČR*, jejímž hlavním cílem je propagovat ČR jako moderní, vyspělou zemi se svěbytnou kulturou a identitou, založenou na vědomostním a inovačním potenciálu, která je důvěryhodným partnerem ve světovém společenství. V rámci jednotné prezentace jsou vytvářeny co nejlepší podmínky pro realizaci ekonomické diplomacie. Koordinátorem a gestorem jednotné zahraniční prezentace je MZV.

Je nutné konstatovat, že existuje značný prostor pro zlepšení koordinace zahraničních prezentačních aktivit příspěvkových organizací CzechTrade, CzechInvest, Česká Centra a CzechTourism.

Společné plánování významných prezentačních akcí ČR v zahraničí koordinuje MZV prostřednictvím *Komise pro prezentaci ČR*, jejíhož zasedání se účastní nejen všechna kompetentní ministerstva, ale i agentury CzechTrade, CzechInvest, Česká centra a CzechTourism, zástupce Kanceláře prezidenta republiky, Poslanecké sněmovny a Asociace krajů. Komise rovněž zajišťuje plnění úkolů, obsažených v usnesení vlády č. 74 z 19. 1. 2005. Všechny krátkodobé úkoly již byly splněny, střednědobé úkoly budou projednány na některém z dalších zasedání Komise.

Významným subjektem pro koordinaci prezentace ČR v zahraničí je i *Meziresortní koordinační komise pro cestovní ruch*, která je vrcholným poradním orgánem ministra pro místní rozvoj v otázkách cestovního ruchu. V této komisi jsou na úrovni náměstků ministrů zastoupeny všechny resorty, jež se svojí činností dotýkají cestovního ruchu (mimo jiné Ministerstvo zahraničních věcí ČR, Ministerstvo průmyslu a obchod ČR či Ministerstvo zemědělství ČR).

S ohledem na skutečnost, že již zmíněná *Rada pro obchod a investice* je připravena se také zabývat prezentací ČR v zahraničí, lze konstatovat, že státní správa má dostatek subjektů zabývajících se stávající situací, koordinací a plánováním aktivit v této oblasti.

Komise pro prezentaci ČR by měla sehrát roli koordinátora činnosti zástupců zřizovatele a vedení příspěvkových organizací již při přípravě plánů činností zahraničních

zastoupení příspěvkových organizací Česká Centra, CzechTrade, CzechTourism a CzechInvest.

Významným komunikačním nástrojem jednotné prezentace ČR doma i v zahraničí je od června 2006 internetový portál MZV www.czech.cz, který byl zřízen na základě již zmíněného usnesení vlády č. 74 z roku 2005. Portál byl oceněn bronzovou medailí v anketě Křišťálová lupa 2006 - Cena českého internetu v kategorii Web státní správy. Portál je tematicky členěn do pěti sekcí v pěti jazykových mutacích – v češtině, angličtině, francouzštině, němčině a španělštině. V současné době se připravují překlady textů do ruštiny.

Jedním ze segmentů proexportní politiky státu a prezentace v zahraničí jsou účasti ČR na *mezinárodních veletrzích a výstavách*, finančně zvýhodněné pro české vystavovatele. V nové koncepci, kterou připravuje MPO, je kladen důraz na podporu účasti v teritoriích, kde se české firmy samy obtížně prosazují. Dále dochází k administrativnímu a organizačnímu zjednodušení procesů přípravy a ke zvýšení účinnosti a kvality prezentace, včetně zabezpečení zpětné vazby z pohledu efektivnosti účasti.

Novým prvkem koncepce prezentace ČR na mezinárodních veletrzích a výstavách je zavedení finanční pomoci na tuzemských veletržních akcích především pro začínající exportéry a malé a střední podniky. V daleko větší míře bude MPO kooperovat s českou podnikatelskou sférou prostřednictvím oborových svazů a asociací, SPD ČR, HK ČR, a to formou rozhodujícího podílu při výběru veletržních akcí a o jejich podobě. Aktivněji budou do prezentace na veletrzích zapojeni pracovníci OEÚ a zahraničních kanceláří agentur CzechTrade, CzechInvest, Českých center a agentury CzechTourism.

Kromě nezbytné koordinace při tvorbě koncepcí a plánů všech subjektů, které se věnují propagaci ČR v zahraničí a na domácí půdě, je nutné věnovat zvýšenou pozornost jednotné implementaci těchto plánů a aktivit v zahraničí.

2. Ekonomický vývoj ČR v roce 2007

Rok 2007 potvrdil dlouhodobý stabilní vývoj hospodářství ČR; dosažený růst hrubého domácího produktu (HDP) byl podobný jako v roce 2006, ale došlo k výraznějšímu růstu hrubého domácího důchodu (HDD).

Příznivý vývoj přispěl k posílení mezinárodní ekonomické pozice České republiky a ke stabilizaci některých nerovnováh národního hospodářství. Vedle produktivity práce rostla i zaměstnanost, a to dokonce ve větším rozsahu než v roce 2006 (práci našlo přibližně 95 000 lidí).

Zlepšila se vnější rovnováha – přebytek na finančním účtu pokryl deficit běžného účtu platební bilance, jehož poměr k nominálnímu HDP se rovněž zmenšil. Snížil se schodek veřejných rozpočtů k vytvořenému HDP v běžných cenách.

Mezi významné změny patřily i dobré výsledky nefinančního sektoru (motorem růstu byl zpracovatelský průmysl, obchod a peněžnictví). Na poptávkové straně přispěly k růstu nejvíce: spotřeba domácností a tvorba hrubého kapitálu. Hodnotově se zvýšila míra financování kapitálových výdajů z domácích zdrojů.

Reálný přírůstek hrubého domácího produktu za rok 2007 činil 6,6 %¹. Mimořádným stimulem růstu zejména ve čtvrtém čtvrtletí 2007 byly výdaje zdravotních pojišťoven, které přispěly ke zvýšení HDP přibližně o půl procentního bodu. Podle statistiků byl rozhodujícím momentem zvýšený zájem občanů o zdravotnictví před zavedením poplatků v roce 2008.

V roce 2007 bylo dosaženo přibližně 74 % ekonomického výkonu eurozóny, přičemž přibližování se zrychluje; v roce 2009 by to mělo být již 79 %. Pokud přihlédneme k ekonomickému výkonu všech 27 zemí Evropské unie, dosáhla česká ekonomika na hranici 82 % měřeno paritou kupní síly. Česká ekonomika je tak po slovinské a kyperské třetí nejsilnější z nových členských zemí.

Po mnohaleté stabilitě se však urychlil růst cen. Míra inflace vyjádřená meziročním průměrem CPI činila 2,8 %. Meziroční míra inflace koncem roku (tj. v prosinci 2007 oproti prosinci 2006) byla nejvyšší od roku 1998 a dosáhla 5,4 %. Velmi razantní nárůst cen byl

¹ Údaj z března 2008

zaznamenán u zemědělských výrobců. Byl nejvyšší od vzniku samostatné České republiky a dosáhl 19 %.

Vzhledem k vývoji inflace na konci roku 2007 a očekávanému růstu cen v roce 2008 lze předpokládat zvýšený tlak na růst mezd, a to zejména v produkční sféře. Objem mezd a platů v roce 2007 vzrostl o 9,0 %. Průměrná hrubá měsíční mzda dosáhla cca 21 700 Kč.

Míra registrované nezaměstnanosti (podle nové metodiky platné od roku 2004) se snížila z 8,1 % v roce 2006 na 6,6 % v roce 2007. Tento trend je pozitivní z hlediska nižších výdajů na nezaměstnanost, ale Česká republika se potýká s novým fenoménem na trhu práce, který ohrožuje její pozitivní výkon: limitem je nedostatek kvalifikované pracovní síly. Rostl počet volných pracovních míst jako důsledek strukturálního nesouladu mezi potřebami zaměstnavatelů a nabízenou pracovní silou, který byl jen částečně zmírněn zvýšeným uplatněním zahraničních pracovníků. Reálný růst průměrné mzdy o 4,3 % byl v relaci s růstem produktivity práce o 4,5 %.

I zahraniční obchod přispěl kladně k hospodářskému růstu, přestože vývozy negativně ovlivnila zpevňující domácí měna. Koruna výrazně posílila vůči oběma hlavním měnám, proti USD o 11,3 %, proti EUR o 2,1 %.

Přesto zahraniční obchod skončil v rekordním přebytku a zaznamenal nejlepší výsledky za dobu samostatné existence České republiky. Saldo obchodu se zbožím dosáhlo téměř dvojnásobného přebytku než v roce 2006. Hodnota vývozu na jednoho obyvatele vzrostla v roce 2007 přibližně na 240 tis. Kč z téměř 41 tis. Kč v roce 1993.

Vývoz dosáhl hodnoty 2 467 mld. Kč, což bylo o 15,5 % více než v roce přecházejícím. Dovoz se meziročně zvýšil o 13,5 % a činil 2 389 mld. Kč. Bilance skončila přebytkem 87 mld. Kč. Krytí dovozů vývozem činilo 103,6 % oproti 101,6 % v roce 2006. Přebytek obchodní bilance se teritoriálně zlepšil se státy EU (o 69 mld. Kč), se státy mimo EU27 se deficit naopak prohloubil o 22 mld. Kč.

Ve zbožové skladbě vývozu zahraničního obchodu posílil zejména podíl strojů a dopravních zařízení (z 53,2 % na 54,1 %) na úkor průmyslového spotřebního zboží, polotovarů a materiálů a chemických výrobků.

Mezi vlivy, které nejvíce působily na dobré výsledky zahraničního obchodu v roce 2007, patří zejména pokračující růst průmyslové produkce, přímé zahraniční investice do

zpracovatelského průmyslu, příznivý vývoj směnných relací a ekonomický růst a navazující poptávka ve státech EU.

Z hlediska vývozu je naším největším obchodním partnerem Německo s podílem 30,8 %. Následují Slovensko (8,8 %), Polsko (6,0 %), Francie (5,4 %), Itálie (4,9 %) a Rakousko (4,6 %).

V dovozu je tradičně největším partnerem Německo (podíl 28,1 %), následují Čína (7,8 %) a Polsko (5,8 %).

Nejvýraznější přebytek obchodní bilance měla ČR s Německem (92,3 mld. Kč) a Slovenskem (90,3 mld. Kč), zápornou bilanci s Čínou (-171,4 mld. Kč) a Japonskem (-67,5 mld. Kč).

Nejsilnější komoditní položkou českého zahraničního obchodu (SITC) jsou stroje a dopravní prostředky. Podíl této skupiny na celkovém vývozu činil 54,1%, index oproti roku 2006 byl 117,4. V dovozu byl podíl strojů a dopravních prostředků 43% s indexem 117,9. Druhou nejsilnější skupinou byly tržní výrobky tříděné podle druhu materiálu. Index vývozu byl 113,5, dovozu 116,7. Podíl této skupiny tvořil 20,4% z celkového vývozu a 20,9% z celkového dovozu.

Třetí nejsilnější vývozní položkou jsou různé průmyslové výrobky (podíl 10,6%), v dovozu jsou na 3. místě chemikálie s podílem 10,4%.

Ve vývozu žádná z komoditních skupin podle SITC nezaznamenala pokles, v dovozu byl největší propad ve skupině živočišné a rostlinné tuky a oleje (index 88,1).

V roce 2007 došlo k výraznému růstu indexu reálného efektivního kurzu koruny (definovaného deflátorem HDP), a to meziročně o 2,7 %, v samotném 4. čtvrtletí 2007 o 5,5 %. Cenová konkurenceschopnost české ekonomiky se tedy snížila.